

УДК 339(477+100) "20" (063)

Тенденції розвитку національного та міжнародного бізнесу в XXI столітті: матеріали науково-практичної конференції за міжнародної участі (Київ-Євпаторія, 25-26 квітня 2013 року). – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2013. – 179 с.

ISBN 978-617-579-621-4

Матеріали науково-практичної конференції містять короткий зміст доповідей науково-дослідних робіт вчених, аспірантів, студентів.

Збірник розраховано на науковців, освітян, фахівців органів державної влади та бізнесу, аспірантів, магістрантів та студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, повноту і достовірність наведених матеріалів, посилань на літературні джерела та інших відомостей. (Матеріали доповідей подаються в авторській редакції).

Редакційна колегія:

Іваницька О.М. – док. наук з держ. упр., професор, заступник директора з наукової роботи Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету.

Сіденко С.В. – док. екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету.

Укладач:

Набок І.І. – канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту міжнародних відносин
(протокол №3 від 01 квітня 2013 р.)

ISBN 978-617-579-621-4

УДК 339(477+100) "20" (063)
© Вид-во «Ноулідж», 2013

О.В. Поліщук

Національний авіаційний університет
м.Київ

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Міжнародний бізнес – це головна і важлива галузь реалізації міжнародних економічних відносин. До числа актуальних проблем міжнародного бізнесу слід віднести формування та функціонування міжнародного бізнесу у виробничій та науково-технічній сферах. Адже саме тут створюється основна частина ВВП.

Історично виробництво розвивалося на територіях окремих держав, а у світовому масштабі воно носило розрізнений, дискретний характер. З часом посилення господарських зв'язків, розширення територій метрополій, завоювання колоній, інтернаціоналізація сформували світові продуктивні сили – рушія міжнародного виробничого процесу. Розвитку міжнародного виробництва сприяють:

- прямі інвестиції, ліцензійні угоди, які надають ТНК можливість втручатися в діяльність іноземних компаній і отримувати прибутки та відрахування за користування патентами;

- угоди при управлінні, за якими ТНК організовує управління і технічне обслуговування кордонних компаній в обмін за плату і частку в капіталі;

- міжнародна субконтрактація.

Повної картини кількісних показників, що характеризують зміни у світовому продукті, ще немає. Але незаперечним є факт домінування торгівлі у валовому об'ємі світового виробництва, хоча співвідношення між торгівлею і виробництвом не залишається незмінним. Так, після років випереджаючого зростання торгівлі (70-і роки ХХ ст.) уже наприкінці 80-х рр. з уповільненням темпів економічного зростання знизилися і темпи зростання торгівлі порівняно з виробництвом. Зміни у системі світового господарства впливають не лише на масштаби виробництва, але також і на види продукції та їх відносну значущість у світовій торгівлі. Так, наприклад, у середині ХІХ ст. у міру зростання доходів сім'ї відсоток затрат на продукти харчування мав

тенденцію до зменшення, тоді як відсоток на придбання інших товарів зростає. Збереження цієї тенденції і в наш час впливає на зниження частки сільськогосподарської продукції в міжнародній торгівлі та інвестиціях і збільшення у них частки продукції обробної промисловості.

Ще виразнішим є вплив науково-технічного процесу на міжнародний виробничий процес, у результаті чого створено нові товари, які замінили старі, змінилося відносне становище країн у міжнародній торгівлі та інвестиціях. Так, значну частину сучасного міжнародного бізнесу становлять реактивні літаки, комп'ютери, нетбуки, айподи, андроїди – цілком нова продукція, автомобілі ж зберігають своє становище завдяки постійному вдосконаленню технології виробництва і знаходженню нових ринків збуту. А оскільки найважливіші науково-технічні відкриття та нововведення народжуються в найбільш індустріально розвинутих країнах, то й фірми цих країн контролюють переважаючу частину світової торгівлі та іноземних інвестицій в обробну промисловість, що в основному і забезпечує економічне зростання. Більшість же країн, що розвиваються, одержують пропорційно меншу частку у міжнародному бізнесі.

Якщо йдеться про міжнародний бізнес в основних секторах світової економіки, то можна виділити деякі його особливості, зумовлені специфікою національних економік та провідними тенденціями у розвитку цих секторів.

Для України принципово важливо впровадити ринкові засади та новітні технології в агропромислові, транспортні, паливно-енергетичні та машинобудівні сектори.

Так, у паливно-енергетичному комплексі, який є базовою складовою сучасної світової економіки, міжнародний бізнес розвивається з урахуванням тенденцій до зниження енергоємності (зменшення витрат енергії на одиницю виробленої продукції і одиницю приросту ВВП). Однак разом з тим споживання енергії в розрахунку на душу населення інтенсивно зростає в Китаї та Індії, на які уже через 10–15 років припадатиме 2/3 світового споживання енергії. При цьому відзначимо, що попри докорінні зміни в економічній і соціальній структурі суспільства, зберігається значна сумарна частка трьох головних природних енергоносіїв – нафти (36,8%), газу (23,7%) та вугілля (23,0%) у (сумі 83,5%), решта припадає на атомну та гідроенергію (відповідно 6,1 та 6,2%).

Для міжнародного бізнесу важливе значення має і та обставина, що найбільший і сформований ринок нафти поступово

перетворився з ринку «фізичного» (торгівля безпосередньо нафтою) на ринок «фінансовий» (торгівля нафтовими контрактами) – відповідно 5 і 95% загальної кількості біржових операцій. Натомість дещо інша ситуація складається на світовому ринку газу, частка якого в структурі енергоспоживання зростає найшвидше. Міжнародний бізнес має також враховувати подальшу інтернаціоналізацію ринку природного газу, створення міжнаціональних компаній і міжнародних консорціумів для спільної розробки великомасштабних газових родовищ та будівництва відповідної транспортної інфраструктури. Без участі великих капіталів і компаній декількох країн неможливе успішне освоєння газових ресурсів на Півночі (Росія, Норвегія, Канада), в арабському регіоні (Іран, Саудівська Аравія, Лівія), а також його стабільне транспортування на далекі відстані. Нарешті, залежна від паливного комплексу електроенергетика – основа розвитку сучасної економіки – через свою природу має низку особливостей, які об'єктивно вимагають зберігання переважно державного управління і постійного жорсткого контролю з його боку за безаварійним функціонуванням і розвитком.

Україна у паливно-енергетичному секторі світової економіки і міжнародного бізнесу посідає окреме, особливе місце. З одного боку, вона є одним із найбільших споживачів енергоносіїв із-за кордону, насамперед, російського газу та нафти, великим транспортером газу і нафти, а, отже, власником гігантської газо- та нафтотранспортної мережі, з іншого – у нас значні енергозатрати на одиницю виробленої продукції, а обсяги видобутку доступного вітчизняного газу достатні для покриття внутрішніх потреб.

Отже, майже повна залежність від закордонних джерел газопостачання і вкрай високий рівень затрат є вагомим чинником у структурній перебудові вітчизняної економіки. Більше того, ці чинники загрожують економічній безпеці країни, а відтак підривають державний суверенітет України. Саме тому так важливо, щоб у цей сектор впроваджувався міжнародний бізнес з притаманними йому правилами та інструментами, а головне – з притаманною йому налаштованістю на міжнародний рух технологій.